

Nr 36.

Av herrar Nilsson i Tånga och Thorsson, om skrivelse till
Kungl. Maj:t angående avskaffande av entreprenadsystemet vid lantbrevbäringens ordnande.

Vid 1914 års första riksdag väcktes i andra kammaren av under-tecknade motion angående avskaffande av det för lantbrevbäringens ordnande använda entreprenadsystemet, vilken motion dock icke kom under prövning på grund av riksdagens upplösning. Vi tillåta oss därför att ånyo föra fram detta spörsmål.

För ombesörjande av postbefordran på landsbygden, där detta icke kan ske medelst järnväg, användas för utdelande av postförsändelser, brev m. m. lantbrevbärare, samt för ombesörjande av slutna post från en till annan postanstalt postförare.

Lantbrevbäraren har ett ganska komplicerat arbete. Han skall till allmänheten vid den linje han tillryggalägger utdela såväl vanliga som rekommenderade försändelser, paket intill viss vikt, tidningar m. m. och han skall dessutom från allmänheten mottaga samma slags försändelser, tidningsrekvisitioner med åtföljande penningar m. m. samt därjämte försälja frimärken och tömma brevlådor. Å vissa linjer finnas anställda så kallade lantbrevbärare av klass I, vilka ha en större befogenhet, såsom att beställa assurerade försändelser och postanvisningar intill 500 kronor, inkassera fordran m. m.

En del lantbrevbärare äro åkande och tillhandahålla då jämväl häst och åkdon. På senare tiden ha till dessa två kategorier tillkommit personer, som utföra så kallad förstadsbrevbäring, det vill säga sådana, som beställa vanliga postförsändelser, inom tätare bebyggda samhällen, såsom villastäder, i större utkanter uppstående byggnadskomplex o. s. v.

Samtliga här nämnda funktionärer äro icke i någon mån anställda på stat, utan avlönas enligt kontrakt. Beträffande deras antagande finns i den för postdirektörerna gällande instruktionen endast stadgat följande: »Då kontrakt om postbefordran å landsväg (med åkande post, gångpost eller lantbrevbäring) blivit uppsagt och ny entreprenör anses böra antagas, har postdirektören att härför vidtaga nödiga åtgärder, jämlikt gällande bestämmelser angående statens upphandlings- och entreprenad-väsende.»

Den lösa anställningen och densamma fullständiga karaktär av entreprenad illustreras ytterligare av följande bestämmelser i samma paragraf: »Även om uppsägning av kontrakt icke skett, äger postdirektören att, när billigare beting antages kunna erhållas, eller anledning eljest anses föreligga, försöksvis införskaffa anbud och, i förekommande fall, vidtaga de ytterligare åtgärder, som på postdirektören må ankomma.»

Det framgår med all önskvärd tydlighet härav, att det icke är meningen att taga den minsta hänsyn till ålder i tjänsten, lämplighet eller duglighet, utan endast till det billiga priset. Det finnes heller ingen bestämmelse angående kvalifikationer om att lantbrevbärare skall vara myndig, äga god fräjd samt vara skrivkunnig. Emellertid lär, enligt vad vi inhämtat, fordringarna i avseende på skrivkunnigheten inte alltid vara så stora, utan är det endast prisbilligheten, som bestämmer antagandet. I en postal uppslagsbok angives såsom det enda, som kan diskvalificera en person vid antagandet som lantbrevbärare, att vara — låghalt.

Den ersättning, som utgår till lantbrevbäraren, är som följd härav synnerligen liten, varierande samt helt och hållet beroende på tillgång och efterfrågan, ortsförhållandena m. m. Fattiga, utslitna arbetare såsom torpare och andra åtaga sig stundom en tung och lång landsvägspostföreläring, som ofta tager större delen av dagen i anspråk och mot en ersättning av några kronor i månaden, ibland knappast en krona pr dag. Ersättningen kan räknas i ören för flera timmars arbete. Vi erinra om en lantbrevbärare, som för att åtkomma penningar tillgripit lösbrev. Vid rättegången upplystes, att han för en brevbäring, som tog så gott som hela hans arbetsdag i anspråk, åtnjutit en ersättning av 55 kr. i månaden, med vilket ersättningsbelopp han hade att försörja sig och en mycket stor familj. Den fattige lantbrevbärarens tragedi är glömd. Emellertid kvarstår detta förkastliga system, att locka arbetssökande att utbjuda sin arbetskraft på entreprenad till möjligast lägsta pris. Att

det är ovärdigt ett statens verk att på sådant sätt tillgodogöra sig en billig arbetskraft, därom böra alla vara ense.

Ändamålet med denna motion är därför att fästa statsmyndigheternas uppmärksamhet på det, enligt vår uppfattning, föga tilltalande, staten ovärdiga sätt, på vilket lantbrevbärare anställas, samt som följd därav anställningens lösa beskaffenhet.

Vi tillåta oss i korthet anföra, vad vi kunnat inhämta angående motsvarande funktionärens förhållande i våra grannland Norge och Danmark.

Lantpostbuden i Norge.

Efter 1909 gälla följande bestämmelser:

Vid inträdande ledighet skall platsen som lantpostbud kungöras ledig *med den för linjen fastställda avlöningen*. Vid kungörelse om tillsättande av lantpostbud å linjen uppgives vad som bör bestämmas som lön. Kan det icke erhållas lämplig person för denna lön, skall postmästaren avgiva förslag om förhöjning av lönen, åtföljd av alla upplysningar, som erfordras för frågans bedömande. Likaledes skall länsman uttala sig om huruvida den föreslagna avlöningsförhöjningen kan anses passande för linjen. Vid lantpostbuds begäran om löneförhöjning skall även postmästaren uttala sig därom, lämna upplysningar om korrespondensernas storlek m. m. samt även i detta fall uttalande av länsman. För att anhålla om löneförhöjning behöver tjänsten icke uppsägas.

Särskilda regler äro fastställda för avlöningen, och äro dessa regler antagna av stortinget 1909.

Lantpostbuden i Danmark.

De nu gällande avlöningarna fastställdes 1908 och äro indelade i fyra grupper. I varje grupp är fastställd en grundlön efter linjens längd och den vägsträcka, som tillryggalägges pr dag. Lönen i de fyra grupperna bestämmas av folkmängden inom respektiva orter exempelvis:

Köpenhamn—Fredriksberg. Lön pr år Linjer på 30 km. och däröver	Städer och stadsliknande orter med 2,000 invånare.	Med 1,000—2,000 invånare.	Övriga delar av landet.
960 kr.	912 kr.	864 kr.	800 kr.

Sedan blir avlöningen mindre på kortare linjer. Ålderstillägg upp-
nås vart 4:de år efter följande:

För lantpostbud, vars linje är 20 km. eller däröver, höjes lönen
med 60 kr., mellan 15—20 km. med 45 kr. och kortare linjer 30 kr.
pr år. Dessa ålderstillägg erhållas 4 gånger, och högsta lön, som ett
postbud kan uppnå, är 1,200 kr. pr år. Linjens längd fastställs av
poststyrelsen. Då arbetet utföres i stadslignande samhällen, motsvarar 70
minuters arbete en längd av $2\frac{1}{2}$ km. Lantpostbuden äro icke stats-
anställda men äro berättigade till pension efter samma grunder som den
fast anställda personalen. Såsom beklädnad erhålles rock och mössa.

Det synes härav, att man i våra grannländer insett det humana uti
att anställa lantbrevbärare enligt uppgjorda principer och att giva dem
en i viss mån fast anställning samt pension.

Frågan om fullkomlig statsanställning är, efter vad vi tro oss veta,
på dagordningen i Danmark.

I vårt land har ingenting annat härutinnan åtgjorts, än att lant-
brevbärare kunna erhålla ett *understöd efter 30 års anställning utgående
med 50 procent av den senast fastställda avlöningen*, detta dock under för-
utsättning av *behövande omständigheter*.

I vår tid, då man på alla områden av statsförvaltningen strävar att
giva personalen en mera fast anställning, synes det oss vara välbetänkt,
om staten såge till att även de funktionärer, varom här är fråga, er-
hölle en mera betryggad ställning. Som ett första steg härutinnan hava
vi tänkt oss, att en avlöningsnorm skulle utarbetas i likhet med vad
fallet är i Norge och Danmark, samt platserna skulle kungöras till
ansökan lediga med angivande av avlöningen och därefter den mest
kvalificerade antagas. Efter viss tid borde någon löneförhöjning till-
delas.

I det fall, då kompetent person icke kunde erhållas för den bestämda
avlöningen, finge ett högre belopp utbetalas. Vi avse sålunda ett bort-
tagande av utbudande på entreprenad.

Det kan måhända invändas, att vårt land är så glest befolkat, att
lantbrevbärarne i flesta fall icke ha daglig sysselsättning, men en löne-
princip kan i alla händelser fastställas, vilket exemplet från Norge visar.

Dessutom uppstå i allt större utsträckning tätare befolkade sam-
hällen på landsbygden.

Även i de s. k. förstadssamhällena, i befolkningshänseende ofta
jämförbara med städer, tillämpas för postbefordringen samma otidsenliga

system. Postbefordringen inom sådana samhällen är också föremål för berättigade klagomål från befolkningens sida.

På grund av det anförda anhålla vi vördsamt,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida icke det för lantbrevbäringens ordnande nu använda entreprenadsystemet må kunna avskaffas och ersättas med mera tidsenliga bestämmelser, såväl i fråga om avlöningsförhållanden som tjänstgörings- och anställningsvillkor.

Stockholm den 20 jan. 1915.

Olof Nilsson.

F. W. Thorsson.
